

El llenguatge

Pernil dolç ^{15/xi/1979}

Existeixen diverses locucions adverbials formades amb un adjectiu qualificatiu, generalment un monosíl·lab, precedit per la preposició en: en clar, en net, en brut, en fals, en blanc, en ferm, en gran, en sec, en gros, en dejú, en general, en particular... Deixant ara de banda en general i en particular, que poden convenir en tota mena d'afirmacions, així com en gros i en dejú, que s'escapen també d'aquest esquema, observem que aquestes locucions formades amb un adjectiu d'una sola síl·laba —a cops usades, de fet, amb valor adjectival— tenen una significació molt específica, en tot cas, molt més restringida que no pas la que posseeix l'adjectiu corresponent, i, per tant, només poden usar-se modificant uns determinats verbs —o substantius—: posar en clar, passar en net, un diamant en brut, un pas en fals, una nit en blanc, dir una cosa en ferm, fer les coses en gran, parar en sec. Notem que, en realitat, una frase com posar en clar més aviat hauria d'ésser considerada com una locució verbal que no pas com un verb modificat per una locució adverbial, encara que es pugui dir que això no és sinó una simple simple qüestió terminològica.

Però, sigui com vulgui, l'existència d'aquest reduït nombre de locucions adverbials no vol dir que sigui lícit, tal com sembla que es comença a tenir tendència a fer, de convertir sistemàticament en locucions adverbials anàlogues tots els adjectius, especialment els que són monosíl·labs. Cal en primer lloc tenir en compte que uns quants dels que hem indicat també alguns altres, ja poden usar-se amb valor adverbial: parlar clar, jugar net, parlar brut, aguantar-se ferm, fer curt, anar llarg, estrènyer fort, escriure fosc, parlar alt, etc. Diem, per tant, posar en clar i parlar clar (o clarament, però no «parlar en clar», aguantar-se ferm (o fermament, escriure fosc (o foscament i treballar lent (o lentament, però no «aguantar-se en ferm», «escriure en fosc» i «treballar en lent».

Dins la mateixa línia n'hi ha que diuen «Pernil en dolç», «Es comporta en humil», «Vesteix en elegant», «S'assembla a la Sofia Loren però en lleig». Ens sembla evident que caldria dir Pernil dolç, Es comporta humilment, Vesteix amb elegància i Sembla la Sofia Loren però lleig.

Albert Jané